

Eksamensøvelse i historie

”Dansk velfærd og international placering”

Kilder:

1. Tre tabeller i *Fokus 3*: side 54 (1 side), side 56 (0,5 side), side 57 (0,5 side)
2. Ander Fogh Rasmussen: ”Fra velfærdsstat til minimalstat” - et uddrag (0,5 side)
3. Jytte Hilden mfl.: ”Velfærdsydelse kan også produceres af private”, 1996 i *Fokus 3*, side 69 (0,8)
4. Plakat fra Folkebevægelsen mod EF-Unionen, 1992 (0,5)
5. Artiklen ”Thulesen Dahl: EU undergraver dansk velfærd”. *Politiken* 4. dec. 2013 (0,8)

(Alt i alt: 4,6 sider)

1. Tre tabeller i *Fokus 3*: side 54 (1 side), side 56 (0,5 side), side 57 (0,5 side)

MIDDELKLASSEN

Siden 1800-tallet var der sket betydelige forandringer i erhvervsmønstrene i Danmark. I første omgang som en vandring fra land til by. Industrialiseringen i de større byer tiltrak omkring århundredeskiftet arbejdskraft fra landområderne, og en lønarbejderklasse opstod. Den næste store forandring var fremvæksten af en middelklasse i 1950'erne og 1960'erne. Tabellen viser, at andelen af funktionærer og tjenestemænd steg kraftigt i perioden frem til 1975. Forklaringen er, at velfærdsstatens offentlige sektor blev udbygget kraftigt i denne periode. Det samlede antal offentligt ansatte steg fra 330.000 i 1960 til 650.000 i 1972.

Tablet 1: Procentvis fordeling af personer i arbejdsstyrken fordelt efter erhverv 1950-1975

	Selvstændige	Medhjælpende hustruer	Funktionærer og tjenestemænd	Arbejdere	Tilsammen
1950	22,8	6,7	22,5	48,0	100
1955	21,1	6,7	24,6	47,6	100
1960	21,4	2,3	28,0	48,3	100
1965	18,5	3,7	32,0	45,8	100
1970	14,9	4,2	36,5	44,4	100
1975	13,0	4,4	42,3	40,3	100

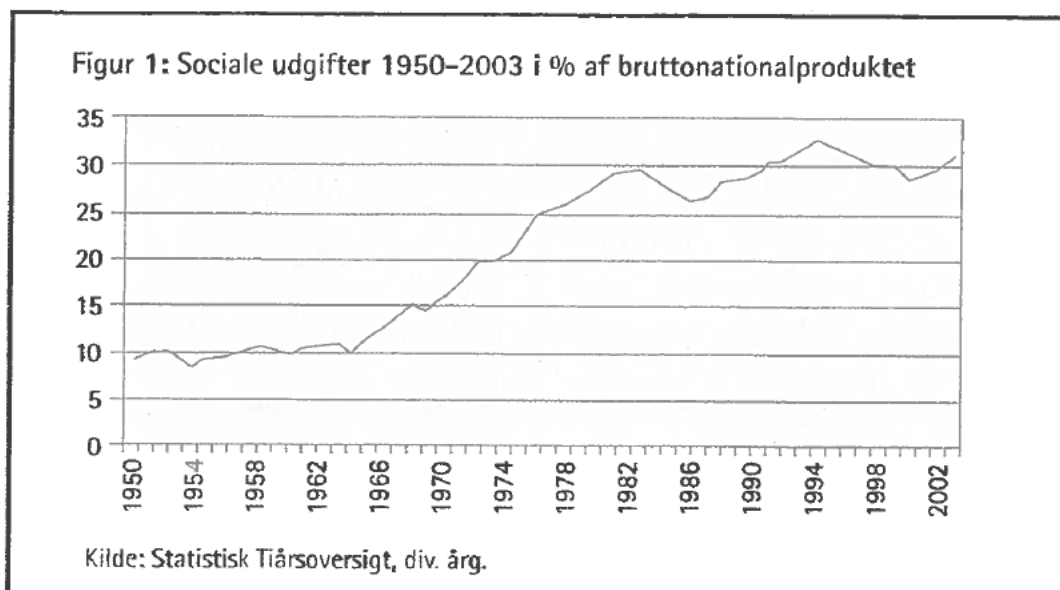
Kilde: Svend Aage Hansen Et Ingrid Henriksen: *Dansk Social Historie, Bd. 7, Velfærdsstaten 1940-1978* (1980) s. 201

Fremvæksten af en middelklasse spillede en stor rolle for velfærdsstatens gennembrud i 1960'erne. Specielt for Socialdemokratiet blev det vigtigt at få inddraget middelklassen i velfærdsprojektet gennem universelle sociale ydelser af høj standard.

Tabel 2: Forbruget af udvalgte varer og tjenesteydelser 1945-2000

	1945	1960	1970	1980	1990	2000
	- antal pr. person -					
Personbiler	0,01	0,09	0,22	0,27	0,31	0,35
Bogudlån	3,5	4,5	11,1	22,7	22,3	18,7
Teaterbilletter	0,15	0,29	0,45	0,44
Biografbilletter	11,6	9,6	4,9	3,0	1,9	2,0
Fjernsynslicenser	...	0,08	0,27	0,36	0,38	0,42
Aviser	...	0,35	0,36	0,37	0,35	0,28
Spiritus (liter)	1,9	1,5	2,9	3,8	3,2	2,7
Vin (liter)	2,0	3,1	5,9	14,0	21,3	30,9
Øl (liter)	51,1	71,6	108,3	131,8	127,4	104,7
Cigaretter	287	1090	1316	1371	1310	1322

Kilde: 50-års oversigten, Danmarks Statistik 2001

2. Ander Fogh Rasmussen: "Fra velfærdsstat til minimalstat" - et uddrag (0,5 side)

[...]

Mit tredje ærinde med bogen er at skitsere nogle liberale visioner, der rækker ind i det næste årtusind. Grundsynspunktet er, at vi kun kan leve som mennesker med værdigheden i behold, hvis vi i højere grad selv tager hånd om vort eget liv.

Socialstaten giver en falsk social tryghed, hvor vi som hunden kan ligge og lune os foran kaminilden. Hvis socialstaten fortsætter sin omklamring af mennesket, ender vi som »de sidste mennesker«, der har mistet værdierne i tilværelsen og derfor har opgivet at kæmpe for noget. Vi er reduceret til tæmmede og lydige sociale dyr.

Vi skal genindsætte mennesket i dets værdighed ved at give det mere frihed og personligt ansvar. Socialstatens grænser skal rykkes tilbage, det frie markedes grænser skal rykkes frem. Frem for alt skal kunst og kultur sprudle som kilde til stadig fornyelse og blomstring i samfundet.

Ikke mindst efter socialismens fallit i Central- og Østeuropa nærer mange mennesker en forståelig ængstelse over for »ismer«, som forbindes med totalitære ideologier, hvis hensigt er at retlede menneskene med hensyn til, hvad der er et godt liv.

Liberalismen er ikke en sådan isme-ideologi. Tværtimod er liberalismen udtryk for den modsatte holdning: Lad menneskene være, lad dem være i deres økonomiske aktiviteter, i deres religiøse liv, i tænkning og kultur, ja, i det hele taget i deres stræben efter at leve deres eget liv.

3. Jytte Hilden mfl.: "Velfærdsydelser kan også produceres af private", 1996 i *Fokus 3*, side 69 (0,8)

6 © Jytte Hilden m.fl.:

Velfærdsydelser kan også produceres af private. (1996)

I 1996 rasede en debat i Socialdemokratiet om udlicitering af velfærdsopgaver til private virksomheder. En debatgruppe anført af fremtrædende folketingsmedlemmer offentliggjorde i Det Fri Aktuelt et debatoplæg med titlen "Velfærdssamfundets anden etape", der forsøgte at gøre op med forestillingen om det offentlige som patentleverandør af velfærd:

Den offentlige sektor i Danmark er ryggraden i velfærdssamfundet. Det er gennem udbygningen af den offentlige sektors service og tilbud, Socialdemokratiet har gennemført de fleste af de reformer, der har skabt det velfærdssamfund, vi har i dag. Derfor er udviklingen og forandringen af den offentlige sektor også afgørende for skabelsen af velfærdssamfundets 2. fase, for samfundet i dag har forandret sig siden principperne for vores offentlige sektor blev fastlagt. Både mulighederne og problemerne er anderledes – og derfor skal løsningerne selvfølgelig også være anderledes.

Den offentlige sektor stiller en lang række serviceydelser til rådighed for borgerne – for eksempelvis hjemmehjælp, børnepasning, sygdomsbehandling, uddannelse og meget mere. Denne service spiller en stor rolle for den enkelte borger. Hvis hjemmehjælpen halter, eller der ikke er plads på hospitalet, er det så som så med velfærden for den gamle eller den syge.

Der er stor opmærksomhed om opgaveløsningen i den offentlige sektor – ikke mindst fra socialdemokratisk hold. Men oftest er det ikke selve opgaverne, der diskuteres – men hvem der skal producere dem. Brugen af udlicitering er central i denne debat, som er trukket meget skarpt op. På den ene side findes de pop-smarte, som mener, at udlicitering for udliciteringens egen skyld er løsningen på alle problemerne. På den anden side finder vi den offentlige sektors uforbeholdne tilbedere, som slår til lyd for, at offentligt i sig selv altid er bedre end privat.

Det er vigtigt at tage debatten om, hvordan ydelserne skal produceres. Men vi må ikke glemme, at det vigtigste er, hvilke opgaver, der skal løses, hvilken kvalitet serviceydelserne skal have, og hvem der skal have adgang til dem. Det er et politisk ansvar, at serviceydelserne fungerer tilfredsstillende, og har den kvalitet, der er fastlagt politisk. Hvem der producerer dem er og bliver mindre interessant, og bør kunne besluttes ud fra, hvad der passer bedst på det enkelte område.

Med dette udgangspunkt bør Socialdemokratiet én gang for alle bekende sig til en mere pragmatisk tilgang til, hvem der producerer velfærdssamfundets serviceydelser."

4. Plakat fra Folkebevægelsen mod EF-Unionen, 1992 (0,5)

Thulesen Dahl: EU undergraver dansk velfærd

Børnechecken er blot en af de danske sociale ydelser, som EU truer, mener DF's formand, Kristian Thulesen Dahl

Politiken, 4. december 2013

Det danske velfærdssamfund trues, når regeringen straks bukker for EU-Kommissionen og ikke følger dansk lov, hvor udlændinge først kan få børnecheck, når de har optjent ret til det.

Det mener Dansk Folkepartis formand, Kristian Thulesen Dahl.

Han har hasteindkaldt justitsminister Morten Bødskov (S) og skatteminister Holger K. Nielsen (SF) i Folketingets Finansudvalg, fordi regeringen har fjernet optjeningsprincippet efter pres fra EU.

»Da vi i foråret forhandlede SU, fik vi at vide, at en ny EU-dom hvert år brutto koster 400-500 millioner kroner ekstra. Nu ser vi, at optjeningsprincippet måske står for fald ved børnechecken«, siger Kristian Thulesen Dahl.

»Jo flere områder, hvor vi får stigende udgifter til velfærdsturisme, desto sværere bliver det at forklare danske skatteydere, at de skal betale høje skatter til et system, som andre kan få så let adgang til. Det undergraver den danske samfundsmodel«.

Thorning i forsvar

Statsminister Helle Thorning-Schmidt (S) forsvarede tirsdag regeringens holdning til børnechecken med, at den danske praksis ikke er »lovmedholdelig«.

Derfor udbetaler regeringen ikke børnepenge til udlændinge efter optjeningsprincippet, forklarede hun. Dermed følger regeringen en henvendelse fra EU-Kommissionen.

Folkepensionen følger et optjeningsprincip. Danskere skal have levet 40 år i Danmark for at få fuld folkepension. Ellers får de »brøkpension« - halv folkepension, hvis de har boet 20 år i udlandet. Folkepensionen kan være truet, frygter Kristian Thulesen Dahl.

»Som EU arbejder, går det kun én vej: Vores velfærdsmodel knækker sammen. Vores værn mod, at andre kan komme og få velfærdsydelser, brydes ned styk for styk. Mange vil være foruroliget, hvis folkepensionen også kommer i spil«, siger han.